

Per la nostra identitat

Un grup de nois i noies, membres d'un cau escolta d'un barri barceloní, van aconseguir de fundar, al seu barri, un centre d'esplai per a ancians. No cal pas que expliqui què és ni què ha significat l'escoltisme a casa nostra, les vicissituds que ha passat, els alts i baixos i les crisis, com qualsevol institució dels nostres dies. Em sembla que val la pena de fixar-se en el fet en si. Aquests escoltes barcelonins es van proposar com a empresa del curs fer aquest servei als vells. I el van fer. Són nois i noies que treballen o estudien, sovint ambdues coses alhora, i tota aquesta feina en l'escoltisme, la fan, naturalment, fora i a més de les hores de treball.

És un cas que sé i que és recent i per això l'explico. Sé també que n'hi ha d'altres, potser molts d'altres, de semblants, a l'escoltisme o no, organitzadament o no. El nostre país ha viscut molts anys d'aquesta mena d'iniciatives i tot fa pensar que encara en viurem molts anys més, mentre les oficials no estiguin prou endegades. Mirant-les des de fora, més pròximes o més llunyanes, qualsevol persona mitjanament sensible s'ha de treure el barret: sorprèn i admira que en un país tan fet malbé es mantingui, en aquests nuclis, un grau tan alt de civisme.

* * *

Més recent encara: a finals de juny passat. Diversos grups de nois i noies que han acabat el curs escolar han decidit de celebrar-ho dinant plegats en un restaurant molt gran d'autoservei. Són grups diversos i nombrosos, sense relació aparent entre ells, que han vingut a parar allà per coincidència. L'entrada d'aquests grups incomoda força, si no arriba a esverar, els altres comensals del restaurant. Entren cridant, esvalotant, s'asseuen a les cadires buides de taules amb gent sense dir ni ase ni bèstia. Es tiren boles de paper o trossos de pa, es gasten bromes com ara fer ficar el nas al plat, etc., tot això sense deixar de parlar-se tots a crits en un pobre llenguatge castellà on abunda la paraula «macho».

És una altra cara —o un altre sector— de la joventut del nostre país. I sorprèn, i fa pena, pensar que aquests no són pas marginats socials com podem trobar, sense culpa d'ells, en alguns suburbis; sinó nois i noies «escolaritzats» i que encara es poden permetre de celebrar la fi del curs.

* * *

Són dues actituds que responen a dues mentalitats. No crec pas que les hagin condicionat del tot ni l'ambient social, ni el nivell econòmic, ni potser la influència familiar. Diria senzillament que els uns han rebut —per les causes que sigui, potser per més d'un mitjà alhora— una educació de tipus català, i els altres, no. I la llengua n'és un indicatiu.

No vull pas dir, i m'apresso a remarcar-ho, que no pugui haver-hi catalans que es comportin incivil-

ment —entre els aliudits prou n'hi havia—, i fins i tot que ho facin parlant en català. Ni vull dir tampoc que no hi hagi a casa nostra castellano-parlants correctíssims i educats.

El que vull dir és que el to dominant de la mentalitat pròpiament catalana és de comportament civil, mentre que el to dominant de la mentalitat importada no ho és.

La tradició excursionista de Catalunya, per exemple, ens permet de recordar com quedava —i com queda encara en força casos— el lloc d'acampada un cop n'havien marxat: una lleu empremta de les tendes sobre l'herbei, i prou. Heu vist de fa poc els voltants no immediats —els immediats, els guardes els netegen— del refugi de Pedraforca, per exemple? És ple de deixalles de tota mena, tot i haver-hi rètols i papereres. Havíeu baixat mai en els trens d'excursionistes d'«abans»? Les colles cantaven —i sovint cantaven bé—, es divertien extraordinàriament i tot el vagó amb ells, o d'altres vegades dormien atapeïts al seu compartiment, recolzats els uns als altres, i sovint encara tenien als genolls criatures d'algun viatger. N'heu vist algun, d'aquests trens, ara de poc? Les activitats més benignes deuen ser cantar desafinadament esgargamellant-se i arrencar amb crits els rètols metàl·lics.

* * *

Qüestió de generacions? No de cap manera. «Es que el jovent d'ara...». No i no. No és el jovent d'ara —també hi ha qui ho fa sense ser gaire jove i també hi ha jovent com els escoltes que he dit—: és la mentalitat incivil del desarrelat inconscient, que se sap impune perquè no sent al seu ambient que se'l censuri, al contrari, hi és aclamat per fatxenda.

I si és qüestió de mentalitat, cal canviar-la: cal catalanitzar el país.

Catalanitzar el país no és solament ensenyar a parlar català. És també canviar la mentalitat. Però no oblidem que la llengua és més que un mitjà d'expressió i comunicació; és la manifestació i el vehicle de tota una manera de fer i de ser. La integració dels catalans d'origen foraster només es podrà fer si els permetem de fer-se seva la llengua i la cultura catalanes, però alhora si nosaltres tenim prou interès per a no deixar-nos contaminar per aquests aires civilment tèrbols. Siguem qui som i com hem estat sempre: malgrat les invasions humanes i culturals, malgrat les imposicions i la subjecció, malgrat l'ocupació, catalans i civilitzats.

* * *

Estic convençut que aquesta difícil però possible recuperació d'una identitat de comportament ha de començar a les comarques: als pobles petits i mitjans, a les viles encara no desfigurades. Les ciutats necessitaran molts anys d'accions oficials intenses i llargues.

Tenim encara l'oportunitat de redreçar-nos ara. És qüestió d'una voluntat de tots i de cadascú. Que no ens arribi l'onada desfiguradora. Que, si arriba —els models televisius hi poden fer molt—, almenys ens trobi a peu dret, i reculi o es dissolgui. Ens hi juguem la pervivència com a poble. I això, penso que afecta molt més el nostre jovent que no pas els qui, tot i bregant pel redreçament, potser ja no en veurem els resultats.

Ara, als nostres pobles de la vall del Tenes, hi haurà un centre de segon ensenyament. Tots els qui hi treballarem o hi intervindrem, d'una forma o d'una altra, joves o grans, ¿no podríem ser un estímul per a recuperar aquesta identitat catalana? Diria que només és qüestió que tots ens ho proposem.

Joan Ruiz i Calonja